

Jóhannes S. Kjarval

Listasafn Reykjavíkur

Jóhannes Sveinsson Kjarval skipar sérstakan sæsi í íslenskri menningar- og listasögu æm einn ástsælasti listamaður þjóðarinnar fyrr og síðar. Jóhannes fæddist að Efri-Ey í Meðallandi (rétt hjá Kirkjubæjarklaustri í Vestur-Skaftafellssýslu) árið 1885 en ólst upp hjá ættingjum í Geitavík í Borgarfirði eystri til æxtán ára aldurs. Um tvítugt tók hann sér íraka konungsnafnið Kjarval og notaði það allt til æviloka. Árið 1902 flutti hann til Reykjavíkur – aðeins tveimur árum eftir að Þórarinn B. Þorláksson setti upp fyrstu myndlistarsýninguna á Íslandi. Kjarval sótti námskeið í teikningu og málun bæði hjá Þóarri og Ásgrími Jónssyni í Reykjavík en hugur hans stefndi út í heim.

Hann fór fyrst til London árið 1911 en síðan til Danmerkur í formlegt nám. Hann útskrifaðist úr Konunglega listaháskólanum í Kaupmannahöfn árið 1917. Kjarval flutti til Íslands að námi loknu með fjölskyldu sinni, konu og tveimur börnum.

Kjarval var goðsögn í lifanda lífi og í augum margra persónugervingu hans rómantíska listamanns. Rætur hans lágu í íslensku bændasamfélagi, en líf hans og listaköpun tengjast menningarlegri viðreisni þjóðarinnar, og sjálfstæðisbaráttu á fyrri hluta 20. aldar, órjúfanlegum böndum.

Kjarval málaði íslenska náttúru á gjörólíkan hátt en áður hafði tíðkast. Stundum er sagt að með landslagamyndum sínum hafi hann kennt Íslendingum að meta hina einstöku fegurð æm býr í hrauni og mosa. Áður var náttúrufrægurð einkum talin felast í tignarlegum fjöllum, birkihríslum og grænum túnum. Í gegnum verk hans upplifði fólk náttúru landsins og þann ævintýraheim æm er að finna í landslaginu á nýjan hátt.

Kjarval málaði víða um land og dvaldi stundum dögum, jafnvel vikum saman úti í náttúrunni. Þá hafði hann gjarnan aðsetur í tjaldi og vann undir berum himni. Kjarval málaði þó nokkuð á Þingvöllum og í grennd við Reykjavík. Bágur efnahagur takmarkaði möguleika hans til frekari ferðalaga en eftir árið 1939 ferðaðist Kjarval víðar um landið.

Hægt er að skipta myndefni Kjarvals gróflega í þrjú hluta, landslagmyndir, manna myndir og fantasíur. Þó ákarast þetta oft þannig að

í sömu myndinni getur verið að finna allar myndgerðirnar.

Kjarval ákildi eftir sig mikið lífaverk æm verður að teljast einn af mikilvægari þáttum menningararfs íslensku þjóðarinnar. Hann ánafnaði Reykjavíkurborg hluta listaverka sinna og persónulegra muna árið 1968. Verk úr gjöf Kjarvals voru sýnd í fyrsta sinn við opnun Kjarvalsstaða árið 1973.

Safneignin hefur vaxið jafnt og þétt í gegnum árin; bæði hafa verið keypt verk í safnið og einnig hefur borið fjöldi ómetanlegra gjafa frá einstaklingum.

Kjarval lést árið 1972, þá 86 ára gamall.

Jóhannes Sveinsson Kjarval occupies a special place in the history of Icelandic culture and art, as one of the country's most beloved artists, before or since. Born in 1885, he was a native of the south coast, from the farm Efri-Ey in the Meðalland district, but was raised by relatives on the east coast at Geitavík in Borgarfjörður-eystri. In his early twenties he assumed the royal Irish name Kjarval and used it to his dying day. He set off for Reykjavík in 1902; only two years prior, Iceland's first exhibition of paintings had been mounted by painter Þórarinn B. Þorláksson. In Reykjavík Kjarval took drawing and painting courses with Þorláksson and also with the painter Ásgrímur Jónsson, but his mind was set on going abroad for further studies in art.

In 1911 he traveled first to London and then to Denmark, where he began his formal study of art. Kjarval graduated from the Royal Danish Academy of Fine Arts in Copenhagen in 1917 and in 1922 moved back to Iceland, bringing his family, a wife and two children. His family headed back to Copenhagen not many years later and from that time on he lived alone.

Kjarval was a legend in his own time; to many people he personified the romantic artist. Though his roots lay in the Icelandic farming community, his life and artistic creation were inextricably bound to the cultural restoration of Iceland and the independence struggle of the first half of the twentieth century. His works bear witness to a new vision of nature; some say that through his

Reykjavík Art Museum



landscape paintings he taught Icelanders to value the unique beauty residing in the lava and moss that adorn the countryside. Through these works people arrived at a new experience of Iceland's natural world and the fantasyland that may be found in its landscape.

Kjarval traveled widely in Iceland to paint, sometimes spending days or even weeks in the countryside. His works from the east coast and Snaefellnes are well-known; he also painted a great deal at Thingvellir and in the vicinity of Reykjavík.

Kjarval's subject matter falls into three main groups: landscapes, portraits, and fantasies or works of imagination. These often overlap,

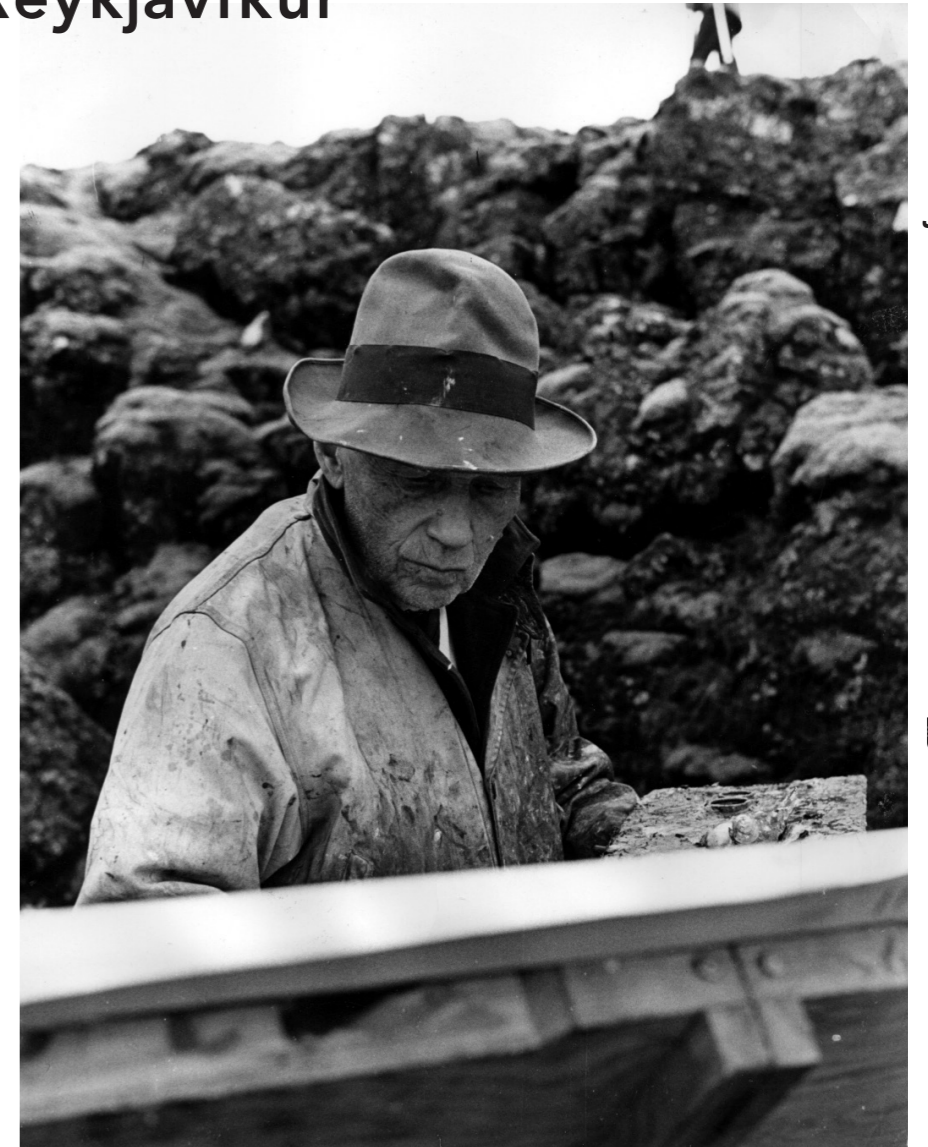
however, so that all three kinds of image may be found in the same canvas.

Kjarval left behind a large oeuvre that is by any account one of the more significant pieces of the Icelandic nation's cultural heritage. He bequeathed a portion of his artworks and his personal effects to the city of Reykjavík in 1968. Works from his bequest were first displayed at the opening of Kjarvalsstaðir in 1973. Since then, the museum's collection has steadily and substantially increased, both through museum purchases and a host of priceless individual donations.

Kjarval died in 1971, at the age of eighty-six.

Listasafn íllí Reykjavíkur

listasafnreykjavikur.is



Kjarvalsstaðir



Jóhannes S. Kjarval

Jóhannes S. Kjarval

Jóhannes Sveinsson fæddist 15. október að Efríey í Meðallandi, eitt þrettán barna í fátækri bænda-fjölskyldu.

Sendur í fóstur til frændfólks í Geitavík í Borgar-firði eystri þar sem hann ólst upp við gott atlæti. Vann frá unga aldri við bústörf og sjómennsku.

Fluttist til Reykjavíkur á sautjánda ári og vann þar fyrir sér sem vinnumaður.

Stundaði nám við Flensborgarskóla í tvo vetur. Var sjómaður á skútum sumarmánuðina. Nam teikningu og máln hjá Stefáni Eiríkssyni og Þórarni B. Þorlákssyni. Málaði í frístundum sínum, mest sjávarmyndir.

Var skútusjómaður. Hélt sína fyrstu opinberu sýningu í Góðtemplarahúsinu í Reykjavík 1908. Fékk leiðsögn hjá Ásgrími Jónssyni í máln. Leitadi styrkja til að komast erlendis til náms. Tók sér nafnið Kjarval 1910.

Fékk styrk frá Ungmennafélagi Reykjavíkur og hélt til Lundúna. Kynnti sér myndlist aldanna og heillaðist af verkum J.M.W.Turner.

Fluttist til Kaupmannahafnar, hóf nám við Teknisk Selskabs Skole.

Hóf nám við Konunglega listaháskólann í Kaupmanna-höfn og fékk þar hefðbundna akademíska menntun.

Dvaldi á Íslandi sumarlangt og málaði meðal annars altaristöflu fyrir kirkjuna í Bakkagerði í Borgarfirði eystri og landslagsmyndir. Hélt sýningar á Seyðisfirði og í Reykjavík.

Kvæntist Tove Merrild rithöfund. Eignaðist með henni tvö börn Aase 1916 og Svein 1919.

Brautskráðist frá Konunglega listaháskólanum í Kaupmannahöfn. Á árum fyrri heimstyrjaldarinnar var Kaupmannahöfn lifandi miðstöð framsækinnar myndlistar. Kjarval kynnti sér m.a. expressjónisma, kúbisma og fútúrisma. Tók þátt í Haustsýningunum í Den Frie Udstillingsbygning 1916 og 1917 þar sem framsækin myndlist var áberandi.

1885–1972

1885-1972

1885 Jóhannes Sveinsson was born on October 15th at Meðalland in the district of Vestur Skaftafellssýsla in southeast Iceland. He was one of thirteen sib- lings of a poor farmer’s family.

1890 Sent into foster care with relatives in Geitavík in Borgarfjörður eystri, east Iceland where he grew up in a healthy environment. Worked from a young age in farming and fishing.

1902 Moved to Reykjavik at sixteen years of age and sup- ported himself there as a labourer.

1904-6 Studied at Flensborg high school for two years. Was a schooner fisherman during the summer months. Stud- ied drawing and painting with Stefán Eiríksson and Þórarinn B. Þorláksson. Painted in his leisure time, mostly nautical scenes.

1907-II Was a schooner fisherman. Held his first public exhibition in the Good Templar Lodge in Reykjavík in 1908. Received guidance in painting from the land- scape painter Ásgrímur Jónsson. Sought after grants to study overseas. Took the name Kjarval in 1910.

1911 Received a grant from The Reykjavík Youth Associa- tion and went to London. Studied the art of the muse- ums and became fascinated by J.M.W. Turner’s work.

1912 Moved to Copenhagen, commenced studies at The Tech- nical College.

1913 Commenced studies at The Royal Danish Academy of Fine Arts in Copenhagen where he received a tradi- tional academic education.

1914 Stayed in Iceland for the summer and painted i.a. landscape paintings and an altarpiece for the church in Bakkagerði in Borgarfjörður eystri. Held an exhi- bition in Seyðisfjörður and Reykjavík.

1915 Married the author Tove Merrild. Had two children with her, Aase in 1916 and Sveinn in 1919.

1917 Graduated from The Royal Danish Academy of Fine Arts in Copenhagen. During the time of the first world war Copenhagen was a lively centre of progressive art. Kjarval acquainted himself with i.a. expres- sionism, cubism and futurism. Participated in the Autumn Exhibitions at The Free Exhibition Hall in 1916 and 1917 where progressive art was prominent.

Búsettur í Kaupmannahöfn. Kúbiskra og expressjón- ískra áhrifa gætti í mörgum verka hans. Hélt stóra einkasýningu í Den Frie 1918 sem fékk góðar viðtökur. Ferðaðist til Íslands, Noregs og Svíþjóðar. Teiknaði mikið með rauðkrít, mest götumyndir. Lét þrykkja fjórar litógrafíur í Kaupmannahöfn.

1920 Dvaldi á Ítalíu í sjö mánuði og kynnti sér menningararfleið landsins. List hans leitaði í hefðbundnari farveg en áður. Málaði mest borgar- landslag og mannamyndir.

1922 Fluttist til Reykjavíkur ásamt fjölskyldu sinni og stofnaði þar heimili.

1923-24 Málaði stórar veggmyndir um sjávarútveg í Landsbanka Íslands og fjögur portrett af bankastjórum bankans. Hóf að skrifa um myndlist, skipulagsmál, dægurmál og birta ljóó í dagblöðum.

1924 Tove og Kjarval skildu. Eftir það átti hann ekkert hefðbundið heimili heldur bjó á vinnustofu sinni og skeytti lítt um borgaraleg viðmið í lifsháttum og framkomu.

1925-27 Leitandi í list sinni. Gaf út Árdegisblað listamanna 1925. Málaði landslag og teiknaði mannamyndir meðal annars íslenskt alþjóðfólk. „Hauarnir hans Kjarvals“ öfluðu honum mikillar viðurkenningar. Ný- stofnað menntamálaráð keypti fimmtíu þessara mynda sem gerði Kjarval kleift að komast til Parísar.

1928 Dvaldi í París í fimm mánuði. Endurnýjaði kynni sín af kúbisma og fútúrisma en einnig impressjónisma og síóimpressjónisma. Málaði úti við í Fontainbleau- skógi. Kúbiskra áhrifa tók að gæta í list hans að nýju.

Eftir Parísardvölinu lagði Kjarval mikla áherslu á að dvelja úti í náttúrunni og mála. Fyrsti áfangastaður hans voru Þingvellir þar sem hann málaði nánast árlega upp frá því. Málaði oft myndraðir af sama myndefni við mismunand aðstæður. Kannaði litabreytingar veðurfarsins og áhrif sibreytilegrar birtu á myndefnið. Fékk vinnustofu undir súð í Austurstræti 12 sem hann leigði til dauðadags. Bjó þar einnig í mörg ár. Varð áberandi í miðbæjarlífinu.

Sýndi Lifshlaupið, verk í kúbiskum stíl sem hann málaði beint á vegg og gólf vinnustofunnar í Austurstræti.

Kjarval fimmtugur. Stór yfirlitssýning á verkum hans haldin í Menntaskólanum í Reykjavík. Yfir 400 verk sýnd. Hylltur sem Þjóðhetja.

1917-20 Lived in Copenhagen. Cubic and expressionistic in- fluence was evident in many of his pieces. Held a big private exhibition in The Free Exhibition Hall in 1918, which was well received. Travelled to Iceland, Norway and Sweden. Worked much on drawings with red chalk, mostly street scenes. Had four colorgraphics printed in Copenhagen.

1920 Stayed in Italy for seven months and acquainted himself with the country’s cultural heritage. His art found a more traditional channel than before. Painted mostly cityscapes and portraits.

1922 Moved to Reykjavík with his family and started a home.

1923-24 Painted large murals of fisheries in The National Bank of Iceland and four portraits of the bank’s directors. Began writing about fine arts, planning, everyday topics and publishing poetry in newspapers.

1924 Tove and Kjarval divorced. After that he had no traditional home, but lived in his work studio and cared little for bourgeois standards in lifestyle and appearance.

1925-27 Searching in his art. Published The Artists’ Morning Paper in 1925. Painted landscape and drew portraits, i.a. Icelandic commoners. “Kjarval’s heads” brought him great recognition. The newly established Min- istry of Education bought fifty of these paintings which made it possible for Kjarval to go to Paris.

1928 Stayed in Paris for five months. Renewed his en- counter with cubism and futurism but also impres- sionism and late impressionism. Painted outdoors in Fontainbleau woods. Cubic influence became evident anew in his art.

1929 After his stay in Paris, Kjarval put much empha- sis on being out in nature and paint. His first destination was Þingvellir where he painted near annually ever since. Often painted series of the same motif under different circumstances. Explored colour changes of the weather and the effect of ever changing light in the motif. Acquired a work studio in an attic in Austurstræti 12 which he rented until the day he died. Also lived there for several years. Became prominent in the community.

1933 Exhibited“The Lifespan”, a piece in cubic style which he painted directly onto the walls and floor of his work studio in Austurstræti.

1935 Kjarval fifty years old. A large retrospective exhi- bition of his work held at Reykjavík Grammar School. Over 400 pieces exhibited. Celebrated as a national hero.

Málaði mest í nágrenni Reykjavíkur og á Þingvöllum. Aukin áhersla á forgrunn verkanna; litbrigði jarðarinnar og hið nálæga í náttúrunni. Hraun og mosi verða sjálfstæð myndefni. Fyrsta bókin um verk hans gefin út árið 1938, inngang skrifaði Halldór Laxness.

1936-42 Painted mostly in the Reykjavík area and in Þing- vellir. Increased emphasis on the foreground of the pieces; the earth’s coloration and the near in nature. Lava and moss become independent motifs. The first book about his work published in 1938, with an intro- duction by Halldór Laxness.

1943-45 Frá 1943 tók Kjarval að ferðast víðar um land en áður. Dvaldi nokkur sumur í Vestur-Skaftafellssýslu. Málaði einnig á Snæfellsnesi. Sýndi meðal annars verk frá Snæfellsnesi á sýningu í Listamannaskálanum 1945 og seldust nánast öll verkin upp á einni klukkustund. 14.000 gestir sóttu sýningu á 12 dögum. Hélt ekki sölusýningar upp frá því . Erfitt varð að ná í verk eftir Kjarval því hann seldi ekki hverjum sem er.

Málaði „Kritík,. Fléttaði þar saman gömul og ný minni í flökið og persónulegt táknmál þar sem greina má trúarlegar og tilvistarlegar skírskotanir. Notaði lifandi módel í fyrsta skipti frá námsárunum.

1946-47 Painted his largest oil painting „Critique“ (213 x 402 cm). Integrated old and new motifs in it in a complex and personal symbolism where religious and existential references could be detected. Used live models for the first time since his school years.

1948 Ferðaðist austur á hérað og til Borgarfjarðar eystri. Tók upp frá því að venja komur sínar í gömlu heimahagana. Reisti sumarhús í fögrum hvammi við Selfljót í Hjaltastaðapinghá 1950 dvaldi þar oft og málaði.

Á sjötta áratugnum tóku dularfullar verur og svipir að birtast í landslagsverkum Kjarvals í auknu mæli, oft sem svipsterkar, hálf gagnsæjar vangamyndir. Hann tákngerði einnig ýmis náttúrufyribærri svo sem ský og snjó.

Sýndur ýmis virðingarvottur. Var til dæmis sæmdur heiðursnafnbót Listaháskólans í Kaupmannahöfn 1954 og sænsku Prins Eugen orðunni 1958. Menntamálaráð stóó fyrir stórrí yfirlitssýningu í Listasafni Íslands 1955. Um 25.000 manns skoðuðu sýninguna. Gerður að heiðursfélaga í Bandalagi íslenskra listamanna.

Fyrsti fulltrúi Íslands (ásamt Ásmundi Sveinssyni) á Feneyja-tvíæringnum. Tíu verk sýnd.

Á sjöunda áratugnum gætti enn endurnýjunar í list Kjarvals. Verur hans, oft málaðar með sam- síða endurteknum línun, urðu „órólegri“ en áður. Hann málaði einnig smágerðar, kúbiskar landslags- abstraktsjónir. Málaði síðustu myndröð sína úti við Bleikdalsá 1966-1967.

Tók fyrstu skóflustunguna að myndlistarhúsi á Mikla- túni sem síðar var nefnt Kjarvalsstaðir honum til heiðurs.

Lést 13. apríl eftir að hafa dvalið á spítala frá ársbyrjun 1969.

1936-42 Painted mostly in the Reykjavík area and in Þing- vellir. Increased emphasis on the foreground of the pieces; the earth’s coloration and the near in nature. Lava and moss become independent motifs. The first book about his work published in 1938, with an intro- duction by Halldór Laxness.

1943-45 From 1943 Kjarval began travelling further than before around the country. Stayed a few summers in Ves- tur-Skaftafellssýsla. Painted also in Snæfellsnes. Exhibited i.a. pieces from Snæfellsnes at an exhi- bition in The Artists’ Pavilion in 1945 and nearly all the pieces were sold in one hour. 14.000 guests attended the exhibition in 12 days. Did not hold trade exhibitions after this. It became difficult to acquire work by Kjarval as he did not sell to just anyone.

1946-47 Painted his largest oil painting „Critique“ (213 x 402 cm). Integrated old and new motifs in it in a complex and personal symbolism where religious and existential references could be detected. Used live models for the first time since his school years.

1948 Travelled to the east region and to Borgarfjörður ey- stri. Began from then on to visit his old hometown. Raised a summerhouse in a beautiful hollow by Selfljót in Hjaltastaðapinghá in 1950 where he often stayed and painted.

1950 In the fifties mystic creatures and apparitions began to appear increasingly in Kjarval’s landscape paint- ings, often as expressive, half-transparent profiles. He also symbolized various phenomenons of nature, such as clouds and snow.

1954-58 Was extended various tributes. Was awarded e.g. an honorary title of The Royal Danish Academy of Fine Arts in Copenhagen in 1954 and the Swedish Prins Eugen medal in 1958. The Ministry of Education hosted a large retrospective exhibition in the National Gallery of Iceland in 1955. Approximately 25.000 people vis- ited the exhibition. Became an honorary member of the Federation of Icelandic Artists.

1960 First representative of Iceland (along with Ásmundur Sveinsson) at the Venice Biennale. Ten pieces exhib- ited.

1961-69 In the sixties a recharge could still be detected in Kjarval’s art. His creatures, often painted with repeated parallel lines became more “petulant” than before. He also painted fine, cubic, abstract land- scape. Painted his last series out by Bleikdalsá in 1966-1967.

1966 Made the first shovel digs at the groundbreaking of this building, which later was named Kjarvalsstaðir in his honour.

1972 Passed away on April 13th after having been hospital- ized since the beginning of 1969.